AC-3505 Seat No. ______

Second Year B. A. Examination

April / May – 2003

Sanskrit (Main) : Paper-III

(१) **अभिज्ञान शाकुन्तलम्** ।

(२) **गंगालहरी** ।

Time : Hours] [Total Marks :

૧ (અ) નીચેનામાંથી ગમે **ત્રણ** શ્લોકોનો અનુવાદ કરો : ૧૨

1 (a) Translate any **three** verses from the following : **12**

(१) निवाराः शुकगर्भकोटरमुखभ्रष्टास्तरुणामधः
प्रस्निग्धाः ककचिदिङगुदी२फलभिदः सूच्यन्त एवोपलाः ।
विश्वासोपगमादभिन्नगतयः शब्दं सहन्ते मृगा–
स्तोयाधारपथाश्च वल्कलशिखानिष्यन्दरेखाङ्किताः ॥

(२) अनाघ्रातं पुष्पं किसलयमलूनं कररुहै–
रनाविद्धं रत्नं मधु नवमनास्वादितरसम् ।
अखण्डं पुण्यानां फलमिव च तद्रुपमनघं
न जाने भोक्तारं कमिह समुपस्थास्यति विधिः ॥

(३) तस्याः पुष्पमयी शरीरलुलिता शय्या शिलायामियं
क्लान्ते मन्मथलेख एष नलिनीपत्रे नखैरर्पितः ।
हस्ताद् भ्रष्टमिदं बिसाभरणमित्यासज्यमानेक्षणो
निर्गन्तुं सहसा न वेतसगृहाच्छक्नोमि शून्यादपि ॥

(४) शुश्रूषस्व गुरून् कुरु प्रियसखीवृत्तिं सपत्नीजने
भर्तुर्विप्रकृतापि रोषणतया मा स्म प्रतीपं गमः ।
भूयिष्ठं भव दक्षिणा परिजने भाग्येष्वनुत्सेकिनी
यान्त्येवं गृहिणीपदं युवतयो वामाः कुलस्याधयः ॥

(५) चूतानां चिरनिर्गतापि कलिका बध्नाति न स्वं रजः
संनद्धं यदपि स्थितिं कुरबकं तत् कोरकावस्थया ।
कण्ठेषु स्खलितं गतेऽपि शिशिरे पुंस्कोकिलानां रुतं
शङ्के संहरति स्मरोऽपि चकितस्तूणार्धकृष्टं शरम् ॥

(६) आलक्ष्यदन्तमुकुलाननिमित्तहासै–
रव्यक्तवर्ण रमणीयवचःप्रवृत्तीन् ।
अङ्काश्रयप्रणयिनस्तनयान्वहन्तो
धन्यास्तदङ्गरजसा मलिनीभवन्ति ॥

(બ) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ સસંદર્ભ સમજાવો : ૮

(b) Explain with reference to the context any **three** from the following : **8**

(१) किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम् ।

(२) अहो कामी स्वतां पश्यति ।

(३) स्निग्धजनसंविभक्तं हि दुःखं सह्यवेदनं भवति ।

(४) अतिस्नेहः खलु पापशंकी ।

(५) अथवा भवितव्यता खलु बलवती ।

૨ નીચેનામાંથી ગમે તે **બે** વિષે સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો : ૨૦

2 Write critical notes on any **two** from the following : **20**

(१) भ्रमरबाधाप्रसंगः ।

(२) पुत्रपिण्डपालनव्रतम् ।

(३) सानुमतीप्रसंगः ।

(४) પ્રિયંવદા અને અનસૂયાનું પાત્ર

(4) The character of प्रियंवदा and अनसूया.

૩ દુષ્યન્તનું પાત્રાલેખન કરો. ૨૦

3 Write a character-sketch of दुष्यन्त **20**

અથવા/OR

૩ तत्रापि च चतुर्थोऽङ्कः । - ચર્ચો. ૨૦

3 तत्रापि च चतुर्थोऽङ्कः । – Discuss. **20**

૪ નીચેનામાંથી ગમે તે **ત્રણ** શ્લોકોનો અનુવાદ કરો : ૧૫

4 Translate any **three** verses from the following : **15**

(१) अपि प्राज्यं राज्यं तृणमिव परित्यज्य सहसा
विलोलद्वानीरं तव जननि तीरं श्रितवताम् ।
सुधातः स्वादीयन्सलिलभरमातृप्ति पिबतां
जनानामानन्दः परिहसति निर्वाणपदवीम् ॥

(२) जडानन्धान् पङ्गून् प्रकृतिबधिरानुक्तिविकलान्
ग्रहग्रस्तानस्ताखिलदुरितनिस्तारसरणीन् ।
निलिम्पैर्निर्मुक्तानपि च निरयान्तर्निपततो
नरानम्ब त्रातुं त्वमिह परमं भेषजमसि ॥

(३) त्रपंते तीर्थानि त्वरितमिह यस्योद्धृतिविधौ
करं कर्णे कुर्वन्त्यपि किल कपालिप्रभूतयः ।
इमं तं मामम्ब त्वमियमनुकम्पाद्रहृदये
पुनाना सर्वेषामनघमथनदर्पं दलयसि ॥

(४) कियन्तः सन्त्येके नियतमिह लोकार्थघटकाः
परे पूतात्मानः कति च परलोकप्रणयिनः ।
सुखं शेते मातस्तव खलु कृपातः पुनरयं
जगन्नाथः शश्वत्त्वयि निहितलोकद्वयभरः

(५) पयः पीत्वा मातस्तव सपदि यातः सहचरै–
र्विमूढैः संरन्तुं क्वचिदपि न विश्रांतिमगमम् ।
इदानीमुत्संगे मृदुपवनसंचारशिशिरे
चिरादुन्निद्रं मां सदयहृदये शायय चिरम् ॥

૫ નીચેનામાંથી ગમે તે **બે** વિષે ટૂંક નોંધ લખો : **૨૫**

5 Write short notes on any **two** of the following : **25**

(૧) જગન્નાથની કૃતિઓ

(1) Works of Jagannath.

(૨) જગન્નાથે કરેલું ગંગાવર્ણન.

(2) The description of Ganga by जगन्नाथ.

(૩) 'ગંગાલહરી' માં પૌરાણિક સન્દર્ભો.

(3) Mythological references in गंगालहरी.

અથવા/OR

૫ સ્તોત્રકાવ્યનાં લક્ષણોને લક્ષમાં રાખીને 'ગંગાલહરી'નું સ્તોત્રકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. **૨૫**

5 Evaluate गंगालहरी as a स्तोत्रकाव्य keeping in view the essential characteristics of स्तोत्रकाव्य. **25**